

B.A. 3rd Semester (General) Examination, 2018 (CBCS)**Subject : Sanskrit****Paper : GE-III/CC-IC****Time: 3 Hours****Full Marks: 60***The figures in the margin indicate full marks.**Candidates are required to give their answer in their own words
as far as practicable.***1. Instruction for GE-III (Honours students of other than Sanskrit discipline)**

अधोलिखितेषु प्रश्नेषु दश प्रश्नानामुत्तरं संस्कृतभाषया देवनागरीलिपिमाश्रित्य प्रदेयम्। तत्र प्रतिविभागात् प्रश्नत्रयम् अवश्यमेव चयनीयम्।

निम्नलिखित प्रश्नाणुसारे मध्ये दक्षिणी प्रश्नेर उत्तर संस्कृत भाषाय देवनागरी लिपिते लिखते हवे। प्रति विभाग थेके अष्टतः तिनां प्रश्नेर उत्तर करते हवे।

Instruction for CC-IC (General students)

अधोलिखितेषु प्रश्नेषु दश प्रश्नानामुत्तरं देयम्। तत्र प्रतिविभागात् प्रश्नद्वयम् अवश्यमेव चयनीयम्। तेषु द्वयोः प्रश्नयोः उत्तरं संस्कृतभाषया अवश्यमेव लेखनीयम्।

निम्नलिखित प्रश्नाणुसारे मध्ये दक्षिणी प्रश्नेर उत्तर दिते हवे। तारे मध्ये प्रत्येक विभाग थेके अष्टतः दूटी प्रश्नेर उत्तर अवश्याइ दिते हवे। ये कोनो दूटी प्रश्नेर उत्तर संस्कृत भाषाय लिखते हवे।

'क'-विभाग:**'क'-विभाग**

2×10=20

- (a) 'अभिज्ञानशकुन्तलम्' इति नाटकस्य मङ्गलश्लोके उल्लिखितस्य देवस्य नाम किम्? तस्य कति मूर्तयः उल्लिखिताः?
 'अभिज्ञानशकुन्तलम्'— नाटकेर मङ्गलश्लोके कोन् देवतार उल्लेख करा हयोहे? उत्तर देवतार कयाटि मूर्तिर उल्लेख रयोहे?
- (b) 'अभिज्ञानशकुन्तलम्' इति नाटकस्य प्रस्तावनायां ग्रीष्मकालस्य वर्णनं कीदृशं प्राप्तते?
 'अभिज्ञानशकुन्तलम्'— नाटकेर प्रस्तावनाय ग्रीष्मकालेर कीरकप वर्णना पाओया याय?
- (c) 'मृगानुसारिणं साक्षात् पश्याभीव पिनाकिनम्'— अत्र वक्ता कः? स कस्मिन् प्रसङ्गे कमुद्दिश्य एतद् उक्तवान्?
 'मृगानुसारिणं साक्षात् पश्यामीव पिनाकिनम्'— एथाने वक्ता के? तिनि कोन् प्रसङ्गे कार उद्देश्ये एই उक्तिटि करेछिलेन?
- (d) 'ततो गण्डस्योपरि पिण्डकः संवृत्तः'— एतत् कः कस्मिन् प्रसङ्गे उक्तवान्?
 'ततो गण्डस्योपरि पिण्डकः संवृत्तः'— उक्तिटि के कोन् प्रसङ्गे करेछिलेन?
- (e) करभकः कः? स कीदृशी वार्ता दत्तवान्?
 करभक के? तिनि की संवाद दियोछिलेन?

- (f) "आः अतिथिपरिभाविनी"— अत्र वक्ता कः? अतिथिपरिभाविनी वा का?
 'आः अतिथिपरिभाविनि'— एथाने वक्ता के? अतिथिपरिभाविनी एथाने के?
- (g) हंसपदिका का? तस्याः गीतस्य अर्थः कः?
 हंसपदिका के? तार गानेर अर्थ की?
- (h) विदूषकस्य नाम किम्? 'अभिज्ञानशकुन्तलम्' इति नाटकस्य कस्मिन् अङ्के विदूषकः प्रथमः दृश्यते?
 विदूषकेर नाम कि? 'अभिज्ञानशकुन्तलम्' नाटकेर कोन् अङ्के प्रथम देखते पाओया याय?

'ख'-विभागः

'ख'-विभाग

- (a) भासप्रणीतस्य रामायणाश्रितस्य दृश्यकाव्यद्वयस्य नाम लिख्यताम्।
 भासप्रणीत रामायणाश्रित दृष्टि दृश्यकाव्येर नाम लेखो।
- (b) 'चारुदत्तम्' कीदृशं दृश्यकाव्यम्? अस्य नायिका का?
 'चारुदत्तम्' कोन प्रकार दृश्यकाव्य? ऐ दृश्यकाव्येर नायिका के?
- (c) कालिदासविरचितस्य दृश्यकाव्यत्रयस्य नाम लेख्यम्।
 कालिदास रचित तिनिटि दृश्य काव्येर नाम लेखो।
- (d) 'नागानन्दम्' इति दृश्यकाव्यम् केन रचितम्? तत्र कति अङ्कः विद्यन्ते?
 'नागानन्द'— कार द्वारा रचित? सेखाने कटि अङ्क विद्यमान?
- (e) भट्टनारायणस्य परिचयः कः? तस्य कृतिः का?
 भट्टनारायणेर परिचय की? ताँर लेखा ग्रहण्डि की?
- (f) मृच्छकटिकशब्दस्य अर्थः कः?
 मृच्छकटिक शब्देर अर्थ की?
- (g) श्रीवर्जितस्य संस्कृतनाटकस्य नाम किम्? तस्य नाटकस्य रचयिता कः?
 श्रीवर्जित संस्कृत नाटकेर नाम लेखो। उक्त नाटकेर रचयितार नाम की?

2. (a) मातृभाषया अनुवादः कार्यः।

मातृभाषाय अनुवाद करो।

मानुषीषु कथं वा स्यादस्य रूपस्य सम्भवः।
 न प्रभातरलं ज्योतिरुदेति वसुधातलात्॥

उद्गलित दर्भकवलामृगः परित्यक्तनर्तना मयूराः।
 अपसृतपाण्डुपत्रा मुञ्चन्त्यश्रूणीव लताः॥

अर्थवा,

5x1=5

(b) संस्कृतभाषया व्याख्या कार्या

$5 \times 1 = 5$

संस्कृत भाषाय व्याख्या करो।

किमिव हि मधुराणां मण्डनं नाकृतीनाम्।

अथवा,

आपरितोषाद् विदुषां न साधु मन्ये प्रयोगविज्ञानम्।

(c) अधोनिर्दिष्टु प्रश्नेषु यथेच्छं प्रश्नद्वयस्य उत्तरं कार्यम्। तयोः प्रश्नयोर्मध्ये एकस्य उत्तरं संस्कृतभाषया अवश्यमेव कार्यम्।

$5 \times 2 = 10$

अधोनिर्दिष्टु प्रश्नाग्निर यथो दृष्टि प्रश्नेर उत्तर दिते हवे। तन्मध्ये एकां प्रश्नेर उत्तर आवश्यै संस्कृत भाषाय लिखते हवे।

(i) टीका लेखा— 'शूद्रकः'।

टीका लेखो— 'शूद्रक'।

(ii) टीका लेखा— 'वेणीसंहारम्'।

टीका लेखो— 'वेणीसंहार'।

(iii) टीका लेखा— 'मुद्राराक्षसम्'।

टीका लेखो— 'मुद्राराक्षम्'।

(iv) टीका लेखा— 'प्रियदर्शिका'।

टीका लेखो— 'प्रियदर्शिका'।

3. अधोनिर्दिष्टु प्रश्नेषु यथेच्छं प्रश्नद्वयस्य उत्तरं देयम्।

$10 \times 2 = 20$

निम्नलिखित प्रश्नाग्निर यथो ये कोनो दृष्टि प्रश्नेर उत्तर दाओ :

(a) 'अभिज्ञानशकुन्तलम्' इति नाटके विदुषकस्य नाम किम्? तस्य चरितम् आलोचयतु। 'अभिज्ञानशकुन्तल' नाटके विद्युषकेर नाम की? तार चरित्र आलोचना करो।

$1+9=10$

(b) 'अभिज्ञानशकुन्तलम्' इति नाटके हस्तिवृत्तान्तं कुत्र दृश्यते? हस्तिवृत्तान्तस्य तात्पर्यम् आलोच्यताम्। 'अभिज्ञानशकुन्तल' नाटकेर कोथाय हस्तीवृत्तान्ते वर्तमान? ऐ नाटके हस्तीवृत्तान्तेर तात्पर्य आलोचना करो।

(c) निबन्धः रचनीयः— 'भासनाटकचक्रम्'।

10

निबन्ध लेखो— 'भासेर नाटकचक्र'।

(d) भवभूतिः कः? तस्य कृतिविषये संक्षिप्तः प्रबन्धो रचनीयः।

$1+9=10$

भवभूति के? ताँर कृतिविषये संक्षिप्त प्रबन्ध रचना करो।